METSÄTALOUS

Ulkomaalaisten poimijoiden käyttö ei olisi mahdollista. Paikalliset eivät heitä hyväksyisi eivätkä he löytäisi sienipaikoille. **SIENIYRITTÄJÄ LORENO DALLA VALLE**

Jokamiehenoikeus ei koske erityisen käytön aluetta

Jokamiehenoikeudet, kuten oikeus marjastukseen ja sienestykseen, koskevat Suomessa kaikkia alueita. Maanomistajan erityiseen käyttöönsä ottamalla alueella ei kuitenkaan jokamiehenoikeuksia ole.

MTK:n ympäristö- ja maapolitiikkaryhmän johtaja **Markku Tornberg** sanoo, että jokamiehenoikeuden puuttuminen erityiseen käyttöön otetuilla alueilla, kuten pihoilla, puutarhoissa ja pelloilla, on selvä.

Ympäristöministeriön tänään julkistettu teos ”Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella” ottaa Tornbergin mukaan erinomaisesti huomioon maanomistajan erityiseen käyttöön ottamat alueet.

”Metsästä voi kerätä vadelmia jokamiehenoikeudella, mutta jos omistaja edistää vadelman satoa perkauksin ja vaikkapa lannoituksin ja merkitsee alueen erityiskäyttöönsä, sinne ei voi mennä marjastamaan jokamiehenoikeudella.”

”Sama koskee esimerkiksi karhunkatselualueita. Tällainen alue on erityiskäytössä eikä siellä voi liikkua jokamiehenoikeudella. Alue on merkittävä maastoon”, Tornberg sanoo.

Hirvenmetsästys on maan ajallista erityiskäyttöä eikä jahtialueella voi silloin liikkua jokamiehenoikeudella, hän esittää.

Hiljaa tehden hyvää tuli

Tornberg kiittelee ympäristöministeriön kirjaa jokamiehenoikeuksista onnistuneeksi. ”Tämä on kai viides versio, puolenkymmentä vuotta tätä on valmisteltu ja tulos on parantunut kerta kerran jälkeen.”

”Kirja kartoittaa erinomaisesti myös ongelmalliset tilanteet, joissa jokamiehenoikeudet ovat epäselviä”, hän kehuu.

Esimerkiksi muurahaisten munien keruu on tällainen. Lääketeollisuus ostaa munia hyvään hintaan, mutta siitä ei ole säädöksiä olemassa, saako toisen maalle mennä pesiä kaivelemaan, Tornberg sanoo.

Ympäristöministeriön kirja nostaakin monessa omaan ”hyvä käytäntö” -ruutuunsa esityksen, jonka mukaan asiasta tulee keskustella ja sopia maanomistajan kanssa.

Muurahaisten munien keruun lisäksi ”hyvän käytännön” asioita ovat muun muassa linnunpönttöjen ripustus, ratsastus ja maastopyöräily.

Kaupallinen marjastus kuntoon

MTK:n mukaan kaupalliseen marjastukseen tulee saada toimivat pelisäännöt jo ensi kesäksi. MTK:n puheenjohtaja **Juha Marttila** esittää asian vetäjäksi Elintarviketeollisuusliittoa, jonka jäseniä iso osa marjojen jalostajista on.

Elintarviketeollisuusliiton johtaja **Heikki Juutinen** sanoo, että luonnontuoteteollisuusyhdistys on esittänyt asiaan työryhmää. Siihen tulisi saada edustus myös maa- ja metsätalous-, ympäristö- ja ulkoministeriöistä.

Juutinen lupasi keskustella heti työryhmän pystytyksestä Marttilan kanssa. Hänen mukaansa tuleva talvikausi täytyy työskennellä tehokkaasti, jotta jo ensi kesänä vältymme kaupallisen marjastuksen ja paikallisen maanomistuksen ristiriidoilta.

Tornbergin mukaan ratsastus oli vielä joitakin vuosia sitten yleisin ristiriitojen aiheuttaja maankäytön ja jokamiehenoikeuksien tulkinnoissa.

”Ratsastusliitto on tehnyt hyvää työtä ja pulmat ovat vähentyneet.”

Tornberg korostaa jokamiehen ja maanomistajan kanssakäymistä. Hyvä käytäntö on pyytää aina epävarmoissa tapauksissa maanomistajalta lupaa toimintaan.

JUHA AALTOILA

Oikeuksien oikea käyttö

Keskiviikkona julkaistu Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella -teos ei mullista vanhoja oikeuksia, mutta selkeyttää tulkintoja. Muutamalle riville mahtuvista oikeuksista on kirjoitettu yli 140-sivuinen kirja.

Useista tulkinnanvaraisista oikeuksista on esitetty hyväksi käytännöksi suositeltu toimintatapa.

Esimerkiksi närää aiheuttaneesta järjestetystä marjanpoiminnasta esitetty hyvä käytäntö korostaa poiminnan järjestäjien vastuuta. Poimijat tulee ohjeistaa olemaan vahingoittamatta kasvustoa tai häiritsemättä kotirauhaa.

Kirjassa on kerrottu perinteiset listat asioista, joita saa ja ei saa tehdä jokamiehenoikeudella. Ensimmäisenä kiellettyjen listalla mainitaan maanomistajan maankäytön haittaaminen, joka on uusi tulkinta.

Ratsastus sen sijaan on uuden listan mukaan sallittua. Kirjassa tosin todetaan, että se ei saa aiheuttaa ”vähäistä suurempaa” haittaa tai häiriötä ilman maanomistajan lupaa.

Jokamiehenoikeuksia ei ole määritelty Suomen laissa, vaan kyseessä on vakiintunut käytäntö. Sitä, mikä ei ole laissa kiellettyä tai kohtuutonta, on pidetty sallittuna.

Laki ei esimerkiksi määrittele mitään metrimääräisiä rajoja kotirauhalle, joten jokamiehenoikeuksissa on huomattavan paljon tulkinnan varaa.

Nyt ilmestyneessä kirjassa on kerrottu joitakin tuomioistuinten ennakkopäätöksiä, jotka valottavat oikeuksien tulkinnasta syntyneitä riitatilanteita.

Ahvenanmaalla jokamiehenoikeudet ovat mannermaata rajoitetummat. Esimerkiksi koiraa ei saa koskaan pitää vapaana ja telttailu vaatii maanomistajan luvan.

ANTTI HIRSAHO

Teos löytyy julkaisun jälkeen osoitteesta http://www.ymparisto.fi

Jokamiehenoikeudella

Saa

- Liikkua jalan, hiihtäen ja pyöräillen luonnossa, kuten metsissä, luonnonniityillä ja vesistöissä
- Ratsastaa
- Oleskella ja yöpyä tilapäisesti alueilla, joilla liikkuminenkin on sallittua
- Poimia luonnonmarjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja
- Onkia ja pilkkiä
- Veneillä, uida ja peseytyä vesistöissä ja kulkea jäällä

Ei saa

- Haitata maanomistajan maankäyttöä
- Kulkea pihamailla, istutuksilla tai viljelyksessä olevilla pelloilla
- Kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita
- Ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta
- Ottaa sammalta tai jäkälää
- Tehdä avotulta toisen maalle
- Häiritä kotirauhaa esimerkiksi yöpymällä liian lähellä asumuksia tai meluamalla
- Roskata ympäristöä
- Ajaa moottoriajoneuvolla maastossa
- Häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- Häiritä eläimiä
- Kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia

Lähde: Suomen ympäristö

JAAKKO KILPIÄINEN

Mauno Hartikaiselle sienestys on harrastus.

Vuosittain 15 000 poimijaa kerää sieniä myyntiin

POLVIJÄRVI (MT)

Meneillään on herkkutattisesonki. Tattien vientiin erikoistuneen Dalla Valle Oy:n toimitusjohtaja **Loreno Dalla Valle** arvioi, että vuosittain noin 15 000 poimijaa myy heille sienisaalistaan.

Tällä hetkellä Pohjois-Karjalassa on avoinna 32 ostopistettä, muualla maassa ei yhtään.

Poimijat ovat tyypillisesti paikallisia ja osa ottaa jopa lomaa sienisesongin ajaksi. Viime vuosina myös nuorempi polvi on innostunut keräämään sieniä myyntiin ja viikonloppuisin sieniä kerätään koko perheen voimin.

”Ulkomaalaisten poimijoiden käyttö ei olisi mahdollista. Paikalliset eivät heitä hyväksyisi eivätkä he löytäisi sienipaikoille”, pohtii lähes 30 vuotta Suomessa asunut Dalla Valle.

Ostettujen tattikilojen määrä vaihtelee merkittävästi vuosittain. Jonain vuonna kiloja on kertynyt vain 300 000 ja huippuvuonna 2003 tatteja ostettiin 1,1 miljoonaa kiloa.

Tattien lisäksi Dalla Valle ostaa myös rouskuja sekä kantarelleja, mutta vain kotimaan markkinoille. Kaikki herkkutatit myydään Italiaan.

Sienestys on harrastus

Polvijärveläinen **Mauno Hartikainen** on kerännyt sieniä myyntiin kymmenen vuotta. ”Olen eläkkeellä ja tämä on mukava liikunnallinen harrastus. Syksyn aikana tulee kuljettua varmasti noin 500 kilometriä sienten perässä.”

Hartikaisella on vakiopaikat, joista hän etsii sieniä. ”Maastossa liikun niin, että kunnioitan muiden maita enkä mene liian lähelle talojen pihoja.”

Markku Simonen myi tyttärensä kanssa keräämänsä herkkutatit Loreno Dalla Vallelle.

Sienestäjälle maksetaan kilohinta herkkutateista sienien laatuluokan mukaan. Kilosta ykkösluokan herkkutatteja maksetaan poimijalle 3,5 euroa, kakkosluokasta 1,5 euroa ja kolmosluokasta 0,5 euroa.

”Euroopan hintoihin verrattuna maksamme hyvän poimijahinnan. Tällä hetkellä Itä-Euroopassa ykkösluokan herkkutatin kilohinta poimijalle on euron”, kertoo Dalla Valle.

Kilpailu on koventunut markkinoilla viime vuosina. Tilannetta hankaloittaa Euroopan kiristynyt taloustilanne.

”Sienet kyllä kiinnostavat ostajia, mutta maksukyky on huono.”

SARI PENTTINEN

MUUALLA ON TOISIN

Italiassa tarvitaan poimintalupa

Italiassa tattien poimiminen ei ole jokamiehenoikeus. Asuinpaikasta riippuen sienestäjä joutuu ostamaan tai hankkimaan poimintaluvan. Riippuen maakunnasta luvista saatavat tulot ohjataan maanomistajille tai paikallishallinnolle.

Borgotaron vuoristoalueella Parmigiano Reggianossa kerätään vuosittain noin 500 000 kiloa herkkutatteja. Siellä käy noin 70 000 sienestäjää. Päivän poimintalupa maksaa 15 euroa ja sillä saa kerätä kolme kiloa tatteja. Lupatulot menevät maanomistajille. Heidän edellytetään käyttävän poimintaluvista saadut rahat teiden parannuksiin, metsänhoitoon ja muihin yhteisöä palveleviin kohteisiin.

Luvattomasta sienien keruusta saa 100 euron sakon ja menettää keräämänsä sienet.

Lähde: Arktiset Aromit, Luonnosta sinulle II -hanke.

Leppäkoskelle tuulta ja pellettiä

Leppäkosken Energia rakentaa Ikaalisiin uuden pellettilämpökeskuksen. Yhtiön investointeihin kuuluu myös Iin Kuivaniemellä sijaitsevan tuulivoimapuiston osto Vapolta.

Pellettilaitos rakennetaan Ikaalisten kylpylän alueella olevan öljyvaralämpökeskuksen yhteyteen. Valmistuttuaan lämpöteholtaan 3 megawatin lämpökeskus tuottaa lähes puolet Ikaalisten kaukolämmöstä.

Pellettilämpökeskus lisää kotimaisten polttoaineiden osuutta Ikaalisten alueen kaukolämmön tuotannossa.

”Leppäkosken Sähkön tavoitteena on tarjota asiakkaille mahdollisuus nauttia kotimaisen, paikallisesti tuotetun, ympäristöystävällisen ja kilpailukykyisen kaukolämmön eduista”, summaa toimitusjohtaja **Juha Koskinen**. MT

METSÄSTÄ LYHYESTI

Mellanskog laskee puun hintaa

Keski-Ruotsin metsänomistajien yhdistys Mellanskog laskee havukuitupuun hintaa 25 ja tukin hintaa 40–65 kruunulla kuutiometriltä.

Sellun ja paperin hinnat vuoden ajalta

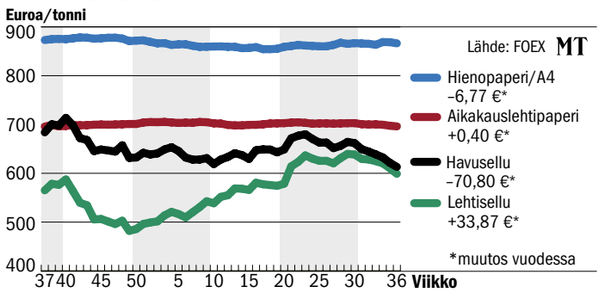

Mainonnan kasvusta vain murusia paperimedialle

Mainonta kasvaa maailmanlaajuisesti tänä vuonna nopeaa, jopa 5 prosentin vuosivauhtia, kertoo Foex.

Mainontabudjetteja paisuttavat samalle vuodelle osuvat Yhdysvaltain presidentinvaalit, jalkapallon Euroopan-mestaruuskisat ja kesäolympialaiset.

Aiemmin suurtapahtumat ovat lisänneet painopaperien kysyntää, mutta nyt rahat näyttävät valuvan muualle kuin sanoma- ja aikakauslehtiin.

Varsinkin sanomalehtipaperin kysyntä jatkaa laskuaan Euroopassa. Aikakauslehtipaperin alamäkeä kompensoi kehittyvissä maissa yhä nopeasti kasvava suoramarkkinointi ja aikakauslehtimainonta.

Selluvarastot kasvoivat

Sellua tuotetaan tällä hetkellä enemmän kuin paperin- ja kartongintuotannossa tarvitaan. Sekä havu- että lehtisellun varastot satamissa ja tuottajilla ovat kasvussa.

Molempien sellulajien tonnihinnat jatkoivat viime viikolla laskuaan. Havusellu halpeni Euroopassa 8,44 euroa tonnilta ja lehtisellu 11,40 euroa.

Kiinasta kantautuu ristiriitaisia viestejä. Maan heikentyneen viennin odotetaan vähentävän pakkausmateriaalien ja sitä kautta myös sellun kysyntää. Siitä huolimatta elokuussa havusellua ostettiin vilkkaasti ja hinta oli nousussa.

HENRIK SCHÄFER

Hirvivahingot lähtivät laskuun

Hirvivahinkoja korvattiin liki kahden miljoonan euron edestä viime vuonna. Tuhot pienenivät kolmanneksella edellisvuodesta. Eniten hirvet hävittivät taimikoita maan itä- ja pohjoisosissa.

Metsäkeskuksen johtava esittelijä **Mikko Korhonen** Pohjois-Karjalasta arvelee, että maanomistajien ilmoitukset hirvivahingoista ovat vähentyneet hirvikannan laskun takia.

”Tilanne tosin vaihtelee alueittain, sillä muun muassa Pohjois-Karjalassa vahinkoja oli viime vuonna runsaasti enemmän kuin edellisenä.”

Pohjois-Karjalassa hirvien vahingoittama pinta-ala oli 514 hehtaaria, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2010.

Eniten vahinkoja oli Joensuussa, Lieksassa ja Polvijärvellä. Näille alueille keskittyi paljon hirvien talvilaitumia ja yksittäisiä hirvitihentymiä.

Korhonen toivoo, että pyyntiluvat suunnattaisiin jatkossa kyseisille tihentymäalueille.

Yleensä hirvien vierailu heikentää taimikon laatua, mutta täystuhoa ne saavat aikaan harvoin.

Esittelijä **Juhani Soukainen** korostaa, että hirvistä aiheutuu enemmän vahinkoa metsätaloudelle kuin mitä vuosittaiset vahinkoarviotilastot kertovat. Metsänomistajat eivät ilmoita kaikkia tuhoja Metsäkeskukseen, koska eivät esimerkiksi ole tietoisia niistä.

Lisäksi alle 170 euron jääviä vahinkoja ei korvata, eikä lainkaan valtion, kuntien, seurakuntien ja yhtiöiden omistamissa metsissä syntyneitä vahinkoja, joten ne eivät näy tilastoissa.

Maanomistajille koituu usein myös taloudellista menetystä sen vuoksi, että hirvien suosimia alueita metsitettäessä valitaan puulaji, joka on vähemmän hirvien makuun, vaikka alueen maaperä ja kasvuolosuhteet olisivat otollisemmat toiselle puulajille.

Esimerkiksi kuusta viljellään niukkaravinteisella maaperällä sille paremmin sopivan männyn asemasta.

”Kuusettuminen ei ole hyvä asia esimerkiksi metsätuhojen, kuten kirjanpainajan ehkäisyn kannalta”, Soukainen painottaa.

Suomen riistakeskus myöntää tänä syksynä 36 800 pyyntilupaa, mikä on kolmannes viimevuotista vähemmän.

Riistakeskuksen arvion mukaan hirvikanta on tällä hetkellä suosituksen mukainen, keskimäärin 3,1 hirveä tuhannella hehtaarilla.

MT

Puun tuonti satamiin tammi–kesäkuu 2012, 1 000 m³

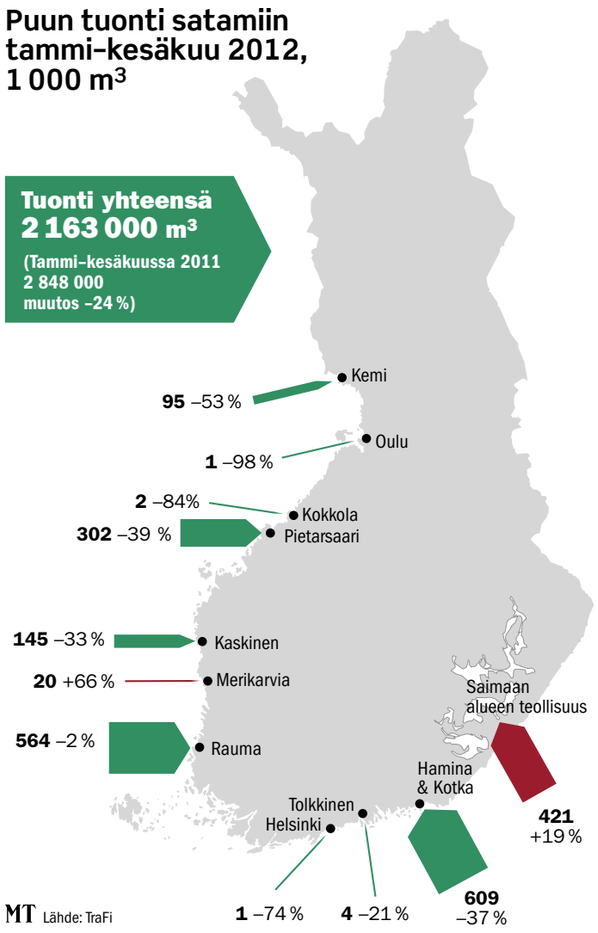

Saimaan kanavan puunkuljetukset ovat vilkastuneet tänä vuonna edellisvuodesta.

Kuitupuun isot varastot hillitsevät tuontia

Suomen ja Ruotsin sellutehtailla on runsaasti kuitupuuta varastoissa, mikä hillitsee puuntuontia ulkomailta.

Trafin tilaston mukaan Suomen satamiin tuotiin tammikesäkuussa puuta noin 2,2 miljoonaa kuutiometriä, mikä on liki neljänneksen vähemmän kuin viime vuoden vastaavalla jaksolla.

Baltian kuitupuun hinnat ovat laskeneet alkuvuonna. Liettuan valtion metsien mäntykuitupuun hankintahinta tippui kesäkuussa 21 euroon kuorettomalta kuutiometriltä. Viron vastaava hinta oli noin 26 euroa.

Hamina-Kotkan ja Rauman satamat ovat yhä yli miljoonan kuutiometrin vuositahdissa. Tuonti Merenkurkun ja Perämeren satamiin on vähentynyt selvästi tänä vuonna.

Tuoreimmat ennusteet Suomen ja Euroopan lähiaikojen talouskehityksestä ovat varsin synkkiä, mikä voi tietää tuotannon ja puunkäytön supistuksia metsäteollisuudessa.

Baltian kuitupuun tuonti ja hinnat reagoivat yleensä voimakkaammin kysynnän vaihteluihin kuin Suomen ja Ruotsin kuitupuun markkinat.

JUHA AALTOILA